Tolkningar av paragrafer samt livsmedelsgrupper

Här ger Livsmedelsverket vägledning om hur kraven i lagstiftningen kan uppnås. Vägledningen är inte bindande och utesluter inte andra sätt att uppfylla kraven.

På denna sida finner du tolkningar av reglerna i LIVSFS 2005:9. Texten följer rubriker, paragrafer och bilagor med livsmedelsgrupperna i föreskrifterna. Läs alltid tolkningarna och föreskrifterna tillsammans så att du inte tappar information som behövs för att tillämpa lagstiftningen korrekt.

1 § och 1a § - Nyckelhålets tillämpningsområde och symbol

Nyckelhålet är en symbol som endast kan användas på livsmedel som uppfyller villkoren i bilaga 2 i LIVSFS 2005:9 när det gäller näringsämnena fett, sockerarter, salt och fiber i livsmedel.

Användningen av symbolen är frivillig och kräver inget tillstånd/godkännande eller avgift. Livsmedelsföretagaren är dock ansvarig för rätt användning av Nyckelhålet, precis som för övrig livsmedelsinformation.

Symbolen Nyckelhålet är ett registrerat varumärke. Att använda den felaktigt kan innebära brott mot varumärkeslagen.

Märkningen ska ske i enlighet med exemplet nedan. Nyckelhålet ska vara vitt på grön eller svart rund bakgrund. Grön eller svart Nyckelhålsbakgrund har samma betydelse.

För att symbolen ska få rätt utformning och färg kan den laddas ner här.

Nyckelhålet - ladda ner logotypen

Läs också mer om bland annat frizon och Nyckelhålssymbolen i designmanualen för korrekt användning av symbolen Nyckelhålet.

Designmanual för Nyckelhålet - svenska

2-4 § § - Villkor för Nyckelhålet

Märket får bara användas på livsmedel som uppfyller såväl de allmänna kraven i föreskrifterna som de särskilda villkoren för varje livsmedelsgrupp som framgår av bilaga 2 till LIVSFS 2005:9.

För varje livsmedelsgrupp i bilaga 2 finns det villkor för innehåll av fett, mättat fett, sockerarter, fiber och/eller salt enligt följande:

- Fett - maxhalt
- Typ av fett - maxhalt mättat fett
- Sockerarter - maxhalt sockerarter (sockerarter totalt och tillsatta sockerarter)
- Salt - maxhalt
- Fiber - lägsta halt

Dessutom finns krav på andel fullkorn och andel grönsaker (exkl. potatis), baljväxter (utom jordnötter), rotfrukter eller frukt och bär i ett antal livsmedelsgrupper.

Se även definitionen av "smaksatt" i bilaga 1 till LIVSFS 2005:9 och bestämmelserna om innehåll av transfetter i 4 § andra stycket. I 4 § tredje stycket finns en bestämmelse som begränsar tillsättningen av fett, sockerarter och salt i livsmedelsgrupper där det inte finns särskilda villkor för innehåll av dessa näringsämnen i bilaga 2.

Vissa livsmedel får inte Nyckelhålsmärkas och vissa ingredienser får inte ingå i livsmedel som märks eller presenteras med Nyckelhålet. Bestämmelser kring detta finns 3-4 § § och inkluderar:

- Livsmedel avsedda för barn under 36 månader.
- Sötningsmedel (livsmedelstillsatser).
- Godkända nya livsmedel med sötande egenskaper eller nya livsmedelsingredienser med sötande egenskaper.
- Växtsteroler, växtsterolestrar, växtstanoler och växtstanolestrar

Nyckelhålet kan också användas på vissa livsmedel som inte är färdigförpackade (2 §). Detta gäller för livsmedel som ingår i följande livsmedelsgrupper:

- Obearbetade grönsaker m.m. - livsmedelsgrupp 1.
- Frukt och bär - livsmedelsgrupp 2.
- Bröd - livsmedelsgrupp 8a) och 8b).
- Knäckebröd - livsmedelsgrupp 9.
- Ost, annat än färskost - livsmedelsgrupp 16.
- Vegetabiliska alternativ till ost - livsmedelsgrupp 17.
- Fisk - livsmedelsgrupp 21.
- Kött - livsmedelsgrupp 23.

Endast obearbetade grönsaker kan märkas med Nyckelhålet, om de inte är färdigförpackade. Bestämmelsen omfattar alltså inte hela livsmedelsgrupp 1. Om grönsakerna till exempel är värmebehandlade kan de endast märkas med Nyckelhålet om de är färdigförpackade.

Marknadsföring med Nyckelhålet av livsmedel som inte är färdigförpackade kan göras med märket på skyltar, affischer, hyllkanter (på samma hyllkantslister som innehåller produktnamn, pris och så vidare), reklam på TV och liknande. Det finns inget krav på att etiketten ska fästas på dessa livsmedel eller livsmedelsförpackningar.

Märkning och presentation - Nyckelhålet

Det är ett allmänt krav för alla Nyckelhålsmärkta produkter att det vid tillverkningen av produkterna inte ska användas olja eller annat fett som innehåller industriellt framställda transfetter i en högre halt än 2 g per 100 g.

För livsmedelsgrupperna i bilaga 2 fastställs i förekommande fall kriterier för fett, sockerarter, salt och fiber. Om det inte finns något kriterium för till exempel sockerarter i en livsmedelsgrupp kan det bero på att det är oftast inte krävs socker i den typen av produkt, varför det inte har varit nödvändigt att reglera sockerhalten där.

Därför får fett, sockerarter och salt endast tillsättas i de livsmedelsgrupper som har villkor för det i bilaga 2. I undantagsfall kan dock fett, sockerarter och salt få tillsättas till produkter inom andra livsmedelsgrupper. Det kan exempelvis vara frågan om att sockerarter tillsätts i mindre mängder för att uppnå en teknisk effekt eller att det inte är möjligt att framställa produkten utan att tillsätta en liten mängd socker. Ett annat exempel är att tillsättning av sockerarter i mindre mängder när sockret fungerar som bärare av kryddor.

Begrepp

De begrepp som används i LIVSFS 2005:9 finns i bilaga 1. Vissa begrepp är definierade i LIVSFS 2005:9 medan andra är definierade i annan lagstiftning. I länken finner du förklaringar till de olika begreppen.

Nyckelhålet - ord och definitioner

Livsmedelsgrupperna

De livsmedelsgrupper som får Nyckelhålsmärkas finns i bilaga 2 till LIVSFS 2005:9. Här finner du länkar till förklaringar av de olika grupperna med exempel. Villkoren måste alltid vara uppfyllda i livsmedelsgrupperna. Längst ner finns även länk till produkter som inte får Nyckelhålsmärkas.

Livsmedelsgrupp 1: Potatis, rotfrukter, baljväxter och andra grönsaker

Livsmedelsgrupp 2: Frukt och bär

Livsmedelsgrupp 3: Nötter och jordnötter

Livsmedelsgrupp 4: Mjöl, flingor, gryn och kross av spannmål

Livsmedelsgrupp 5: Ris

Livsmedelsgrupp 6: Frukostflingor och müsli

Livsmedelsgrupp 7: Gröt och grötpulver

Livsmedelsgrupp 8 a: Mjukt bröd samt brödmixer

Livsmedelsgrupp 8 b: Rågbröd, brödmixer baserade på råg

Livsmedelsgrupp 9: Hårt bröd och skorpor

Livsmedelsgrupp 10: Pasta

Livsmedelsgrupp 11 a: Mjölk och motsvarande fermenterade mjölkprodukter

Livsmedelsgrupp 11 b: Vegetabiliska alternativ till livsmedelsgrupp 11 a

Livsmedelsgrupp 12 a: Fermenterade mjölkprodukter

Livsmedelsgrupp 12 b: Vegetabiliska alternativ till livsmedelsgrupp 12 a

Livsmedelsgrupp 13 a: Smaksatta fermenterade mjölkprodukter

Livsmedelsgrupp 13 b: Vegetabiliska alternativ till livsmedelsgrupp 13 a

Livsmedelsgrupp 14 a: Produkter av mjölk och grädde och motsvarande fermenterade produkter

Livsmedelsgrupp 14 b: Vegetabiliska alternativ till livsmedelsgrupp 14 a

Livsmedelsgrupp 15 a: Smaksatta produkter av mjölk och grädde och motsvarande fermenterade produkter

Livsmedelsgrupp 15 b: Vegetabiliska alternativ till livsmedelsgrupp 15 a

Livsmedelsgrupp 16: Ost

Livsmedelsgrupp 17: Vegetabiliska alternativ till livsmedelsgrupp 16

Livsmedelsgrupp 18: Färskost

Livsmedelsgrupp 19: Matfett

Livsmedelsgrupp 20: Matoljor och flytande matfett

Livsmedelsgrupp 21: Fiskeriprodukter och musslor

Livsmedelsgrupp 22 a-d: Produkter av bearbetade fiskeriprodukter

Livsmedelsgrupp 23: Obearbetat kött

Livsmedelsgrupp 24 a-c: Kött och produkter som innehåller kött

Livsmedelsgrupp 25 a-b: Helt eller delvis vegetabiliska produkter

Livsmedelsgrupp 26: Färdigrätter med grönsaker, en proteindel och en kolhydratdel

Livsmedelsgrupp 27: Färdigrätter med grönsaker och eventuellt en proteindel *eller* en kolhydratdel

Livsmedelsgrupp 28: Piroger, pizzor, vårrullar och pajer med mera

Livsmedelsgrupp 29: Smörgåsar, baguetter, wraps med mera

Livsmedelsgrupp 30: Soppor

Livsmedelsgrupp 31: Dressing av olja och vinäger

Livsmedelsgrupp 32: Såser

Exempel på produkter som inte får Nyckelhålsmärkas

Senast uppdaterad 4 november 2024 Ansvarig grupp ROR_HLK